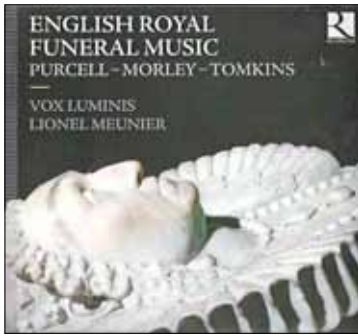

CD KLASSIEK

Grafmuziek
Morley, Tomkins, Purcell

Wie is die Queen Mary, wier begrafenismuziek postuum zo machtig mooi wordt uitgevoerd door Lionel Meunier en zijn Vox Luminis? Het gaat om Mary II van Engeland, gehuwd met Willem III van Oranje, die in 1689 de macht greep via een 'glorieuze revolutie' waarin haar katholiek geworden vader Jacob II aan de dijk werd gezet. Volgt u nog?

Lang kon Mary niet genieten van haar kroon, want goed vijf jaar later overleed ze, amper 32 jaar oud. We schrijven 1694. In die dagen was er tijd nodig voor een officiële begrafenis: die vond pas op 5 maart 1695 plaats in Westminster Abbey. Niet hofcomponist Purcell stond in voor de muziek, maar er werd een beroep gedaan op werk dat Thomas Morley aan het begin van de eeuw schreef voor de staatsbegrafenis van Elizabeth I. Er ontbrak één deel en dat werd door Purcell in de stijl van Morley gecomponeerd en ingeschoven.

Begonnen wordt met een gebed, het wondermooie *Hear My Prayer*, gevolgd door twee omfloerste treurmarsen op hobo. Dan volgt de intrede in de kerk

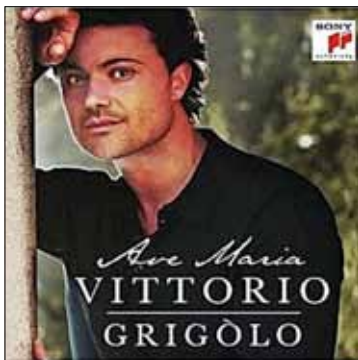
zelf, een *Funeral March* van Purcell, meteen gevolgd door de eerste van de zeven teksten van de dienst. Vervolgens zijn er de zogeheten *Dirge Anthems* of treurhymnes. De ene is bedoeld bij aankomst aan het graf, de andere voor „wanneer de aarde op de kist is geworpen”. Die twee groepen worden van elkaar gescheiden door een korte canzona voor schuifrompetten van de hand van Henry Purcell.

In dezelfde sfeer horen we nog eens aan het eind de zeven begrafeniswoorden op muziek, ditmaal in een versie van Tomkins en van Purcell. Subliem.

Vox Luminis was eerder al in de prijzen gevallen met de uitvoering van de *Deutsche Exequien* van Schütz en het ziet er naar uit dat Lionel Meunier en de zijnen opnieuw hoog zullen scoren met deze opname. Dat hopen we althans, want deze jeugdige muzikanten en zangers maken werk van een weldoordacht programma dat ze bovendien verfijnd uitvoeren, zodat alle details van de polyfonie in de traditie van Byrd tot Purcell volledig tot hun recht komen. (JC)

Thomas Morley, Thomas Tomkins & Henry Purcell, *English Royal Funeral Music*, door Vox Luminis, met Les Trompettes des Plaisirs, Lingua Franca & Guy Penson (virginaal), algemene leiding door Lionel Meunier; Ricercar (distributie Outhere), RIC332, 22,50 euro.

CD RELIGIEUS

Gewezen koorknaap
Vittorio Grigolo

Als knaap reeds de bijnaam 'de kleine Pavarotti' krijgen, dat belooft veel voor je carrière als zanger. De Romeinse tenor Vittorio Grigolo, geboren in 1977, vervoegde op zijn elfde het knapenkoor van de Sixtijnse kapel, waar hij gedurende vele jaren ook een muzikale opleiding genoot. Vrij snel trad hij ook op in opera's, onder meer aan de zijde van – inderdaad – wereldster Luciano Pavarotti. Hij was ook de jongste tenor die een partij zong in de Scala van Milaan.

Hier zingt Grigolo samen met het knapenkoor van de Sixtijn-

se kapel, het gezelschap waar hij opgroeide. Hij zingt de meest populaire religieuze stukken uit het repertoire, daarbij het *Panis Angelicus* uit de *Messe à trois voix* van César Franck, het *Ave verum Corpus* van Wolfgang Amadeus Mozart en het *Ave Maria* van Franz Schubert.

Het is ook een persoonlijk eerbetoon aan de zangpraktijk van de Sixtijnse kapel. We horen twee stukken van de hand van pater Giovanni Maria Catena die vanaf 1957 *magister puerorum* (knapenmeester) was in de kapel. Van Gaetano Capocci horen we het dagelijkse avondgebed en *Dolce cuor*, de eerste knapensolo die Grigolo mocht zingen. (EDS)

Ave Maria, door Vittorio Grigolo (tenor, met het Orchestra Roma Sinfonietta & de Pueri Cantores della Cappella Musicale Pontificia detta Sistina onder leiding van Fabio Cerroni, Sony Classics, 88725449612, 20 euro.

BOEK SPIRITUALITEIT

Humor en wijsheid
Nikolaas Sintobin

Van een boek met de titel *Jezuïeten grappen. Humor en spiritualiteit* zou je denken dat het een bonte verzameling van moppen is over de grootste religieuze orde, waar dan toevallig ook de huidige paus deel van uitmaakt. Dat is het ten dele. Auteur Nikolaas Sintobin, jezuïet en thans actief als internetpastor, schrijft een boek over de grondlagen van

de Sociëteit van Jezus en laat elk hoofdstuk beginnen met een vette jezuïetengrap. Twintig zijn het er, allemaal even vermakelijk.

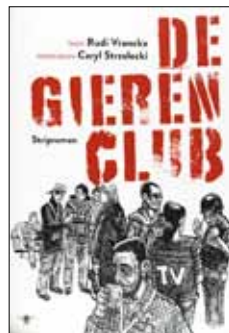
Sintobin vertelt in een heldere en prettige taal hoe jezuïeten leven, bidden en werken. Het is een prima inleiding op de spiritualiteit van de jezuïeten, op hun wijze van doen. De grappen maken dat er een vlotte verhaaltrant is. Tegelijk leren we heel wat over Ignatius van Loyola en de eerste jezuïeten, maar evenzeer over wie de jezuïeten zijn vandaag. In twintig hoofdstukjes behandelt Sintobin wezenlijke elementen uit de ignatiaanse spiritualiteit, zoals het leven in spanningsvelden, de innige godsverbondenheid, de vorming tot vrijheid en sociale inzet, de jezuïtische gehoorzaamheid, de begeleiding van jongeren en volwassenen, enzovoorts. In die spiritualiteit is dus ook paus Franciscus gevormd.

„Misschien is het een kwaliteit van een jezuïet dat hij met

zichzelf kan lachen”, schrijft de Vlaamse jezuïet en professor aan de gregoriaanse universiteit in Rome in het voorwoord. „Humor zal meestal één aspect uit het leven van mensen uitvergrooten waardoor het enigszins lachwekkend wordt. Maar humor zal nooit kwetsen. Bovendien is humor belangrijk voor een gezond geestelijk leven, aldus de beroemde *Dictionnaire de Spiritualité*, uitgegeven door de Franse jezuïeten.” (EDS)

Nikolaas Sintobin, *Jezuïeten grappen. Humor en spiritualiteit*, Altiora, Averbode, 2013, 96 blz., 16 euro.

BOEK STRIPROMAN

Thuisfront
Vranckx & Strzelecki

Een striproman of beeldroman (in het Engels *graphic novel*) is de benaming voor strips die in boekvorm worden uitgegeven. Het genre onderscheidt zich van het klassieke stripal-

bum door een veelal literaire inslag met uitgebreide en ingewikkelde verhaallijnen en is meestal bedoeld voor volwassenen. Een striproman kan ook bestaan uit een verzameling korte verhalen.

In *De Gierenclub* is het centrale personage VRT-journalist Rudi Vranckx. Het boek, een verzameling getekende verhalen en impressies, is het resultaat van talloze gesprekken tussen Vranckx en de Limburgse stripauteur Caryl Strzelecki.

De lezer volgt Vranckx van de ene brandhaard naar de andere in het Midden-Oosten en is daarbij getuige van diens overpeinzingen over zijn beroep als oorlogsjournalist, gericht aan het Leuvense thuisfront. De journalist wordt dus een personage, zelf meer een stripfiguur. Bizar.

Centraal staat immers de positie van de oorlogsjournalisten. *De Gierenclub* combineert de thema's van concrete oorlogen en opstanden met de zin en onzin van oorlogsjournalistiek. Vaak gebeurt dat door middel van flarden beeld, grotendeels gebaseerd op videofragmenten, van onder meer de aanslag die Vranckx beleefde in Syrië. Het knappe tekenwerk van Caryl Strzelecki draagt het boek. (EDS)

Rudi Vranckx & Caryl Strzelecki, *De Gierenclub. Striproman*, De Bezige Bij, Antwerpen, 2013, 205 blz., 24,95 euro.

BOEK GESCHIEDENIS

Religieuze oorlogen
Mark Heirman

Christelijke auteurs reduceren de kruistochten graag tot een vervelende voetnoot bij de overwegend vreedzame verspreiding van het christendom. Arabische en islamitische auteurs denken daar anders over. Die zien in iedere westerse militair in het Midden-Oosten tot vandaag een verdoken kruisvaarder. Volgens cultuurfilosoof Mark Heirman was de explosie van politiek-religieus geweld die paus Urbanus II in 1095 op gang bracht geen 'eendagsvlug'. Het was niet minder dan het leidmotief van de hele middeleeuwen, een 'door God gewilde' oorlog.

De titel van Heirmans dertiende boek, *Religieus geweld bij joden, christenen en moslims*, dekt niet de lading. In meerdere hoofdstukken, een diep gefundeerde tocht door de geschiedenis, beschrijft hij de clash tussen het (christelijke) Westen en de islamitische wereld. Dat verbreedt hij met allerlei zijsporen. Vreemd genoeg beschouwt hij het kolonialisme, waardoor vele islamitische landen vanaf de achttiende eeuw onder het gezag van een Europese natie vielen, als een soort vervolg op de kruistochten.

In het voorlaatste hoofdstuk gaat Heirman op zoek naar de wortels van het fundamentalisme in de drie godsdiensten. Hij bekijkt dat grondig en beschrijft hoe het fundamentalisme de voorbije tijd toenam. Maar in diverse landen leefden christenen, moslims en joden voordien vreedzaam samen. Hoe kwam dat? En wat met binnenkerkelijke bewegingen die zich tegen oorlog en verdrukking keerden? Tegenover bisschoppen en priesters die collaboreerden met de nazi's stonden priesters die zich met gevaar voor hun leven tegen hen verzetten.

Tot slot komt Heirman tot de kern, door in te zoomen op de

kwestie of het monotheïsme op zich niet de verklaring is voor alle geweld van de afgelopen eeuwen. Dat is een tegenwoordig vaak gehoorde opwerping van de kant van vrijzinnigen tegen het fenomeen religie. Echt op religieuze gronden gevoerde oorlogen waren evenwel zeldzaam. En hebben religies ook niet veel groots gerealiseerd? Heirman: „Die positieve prestaties nemen de prijs van het geweld niet weg. Evenmin kunnen ze de vraag ontwijken welke rol het christendom of de islam speelde in andere ontwikkelingen. Helaas kan die religieuze factor nooit van andere elementen worden gezuiverd.” (EDS)

Mark Heirman, *Religieus geweld bij joden, christenen en moslims*, Houtekiet, Antwerpen, 2013, 320 blz., 19,95 euro.